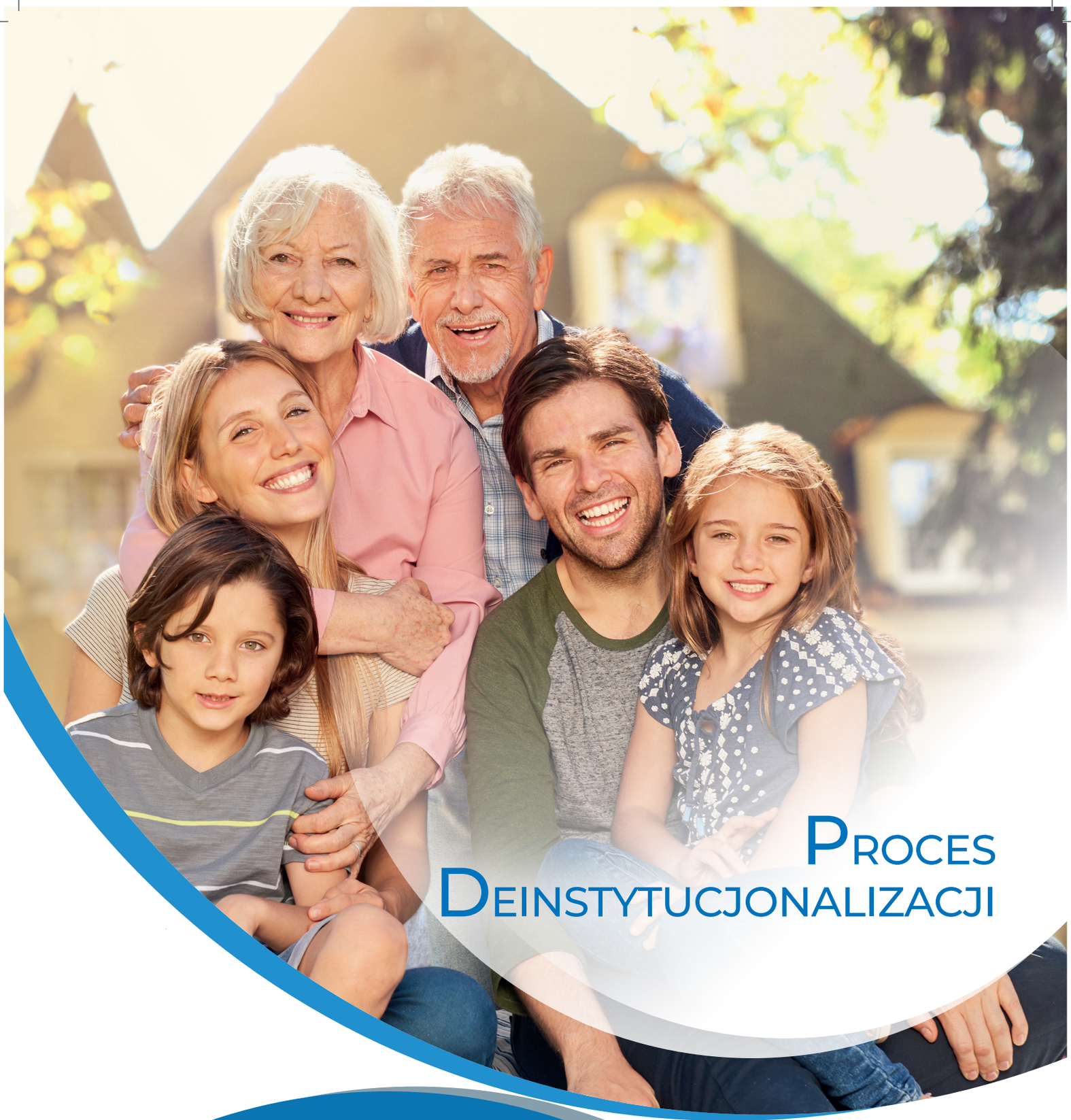

PROCES DEINSTYTUCJONALIZACJI

PROJEKT
„LIDERZY KOOPERACJI”

Realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój
współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020.

PROCES DEINSTYTUCJONALIZACJI

Przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej.

Na konieczność rozwoju i integracji usług społecznych wskazuje się w dokumentach programujących polityki publiczne Unii Europejskiej. Priorytetem jest rozwój kompleksowych lokalnych systemów usług społecznych użyteczności publicznej, świadczonych dla ogółu mieszkańców bezpłatnie lub za cenę niestanowiącą bariery dostępu. Ważnym elementem unijnej agendy jest strategia deinstytucjonalizacji oznaczająca rozwój wsparcia środowiskowego, które oparte na dostępnych na poziomie lokalnym usługach i pozwala ograniczyć do minimum liczbę placówek całodobowego stałego pobytu.

Polityka deinstytucjonalizacji obejmuje w pierwszej kolejności działania w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnością, zdrowia psychicznego i pieczy zastępczej.

Najważniejsze założenia deinstytucjonalizacji zostały określone w „Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021–2035” MRiPS.

PROCES DEINSTYTUCJONALIZACJI BĘDZIE OBEJMOWAŁ DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ. JEGO GŁÓWNE ZAŁOŻENIA TO:

- **dominacja priorytetu usług społecznych realizowanych w środowisku zamieszkania nad usługami stacjonarnymi;**
- **rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług, w tym usług o charakterze zapobiegającym, które mają ograniczyć konieczność opieki instytucjonalnej;**
- **realizacja działań zmierzających do wykorzystania zasobów i potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na poczet rozwoju nowych usług środowiskowych w społeczności lokalnej;**
- **zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki długoterminowej jako elementu systemu usług społecznych.**

STRATEGIA BĘDZIE REALIZOWANA W PIĘCIU OBSZARACH

Opieki nad dzieckiem, w tym dzieckiem z niepełnosprawnością

Opieki nad osobami starszymi

Niezależnego życia – wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi

Wsparcia osób w kryzysie bezdomności

W każdym z obszarów wyróżniono trzy rodzaje działań: profilaktyczne, służące rozwojowi usług oraz działania dotyczące wsparcia realizowanego w sytuacji kryzysu.

PRZYKŁADOWE RODZAJE DZIAŁAŃ WYMIENIONE W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

OBSZAR: ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH UKIERUNKOWANYCH NA WSPARCIE RODZIN Z DZIEĆMI – WSPARCIE DZIECKA W KRYZYSIE

- Rozwój małych placówek, takich jak rodzinne domy dziecka, i zmniejszanie liczby miejsc w dużych ośrodkach.
- Promowanie funkcji rodziców zastępczych i adopcyjnych.
- Wdrożenie rozwiązań skoncentrowanych na przyspieszeniu osiągnięcia stabilizacji życiowej dziecka po separacji od rodziny.
- Wspieranie rodzin wieloproblemowych.
- Wspieranie rodzin adoptujących dzieci.
- Tworzenie systemu rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz placówek rodzinnych w miejsce funkcjonujących placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami.

OBSZAR: ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH NA RZECZ OSÓB STARSZYCH – WSPARCIE OSÓB STARSZYCH W KRYZYSIE

- Wspieranie rodzin pełniących funkcje opiekuńcze nad seniorami.
- Dostosowanie systemu wsparcia osób starszych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, m.in. poprzez rozwój dobrej jakości i przystępnych cenowo usług opiekuńczych, świadczonych w środowisku zamieszkania przez profesjonalnie przygotowany personel.
- Rozwijanie klubów samopomocy (w tym klubów seniora), sieci mieszkań wspomaganych, sieci dziennych domów pomocy, gospodarstw opiekuńczych oraz sieci rodzinnych domów pomocy.
- Rozwój alternatywnych form wsparcia, takich jak usługi sąsiedzkie czy teleopieka.
- Rozwój działalności wolontarystycznej w środowiskach lokalnych.

OBSZAR: ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI – WSPARCIE OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI W KRYZYSIE

- Koordynacja systemu realizacji usług społecznych z usługami zdrowotnymi poprzez rozwój działalności centrów zdrowia psychicznego.
- Wspieranie rodzin pełniących funkcje opiekuńcze nad osobami z zaburzeniami psychicznymi m.in. przez rozwój opieki wytchnieniowej, prowadzenie grup samopomocowych i wsparcia, asystentury osób z niepełnosprawnością, rozwój ośrodków wsparcia takich jak centra opiekuńczo-mieszkalne.
- Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych.
- Rozwój dziennych form pobytu typu ŚDS.

OBSZAR: ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI – WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- Zapewnienie opieki dziennej potrzebującym jej osobom z niepełnosprawnościami.
- Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego.
- Rozwój sieci centrów opiekuńczo-mieszkalnych.
- Rozwój sektora ekonomii społecznej – tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych jako dostarczycieli usług społecznych oraz potencjalnych pracodawców dla uczestników podmiotów reintegracyjnych.
- Utworzenie szybkiej ścieżki dostępu do informacji i oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnością poniżej 16 r.ż.
- Rozwój potencjału osób z niepełnosprawnościami, aktywne włączanie ich w życie lokalnej społeczności.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu, m.in. cyfrowemu.
- Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

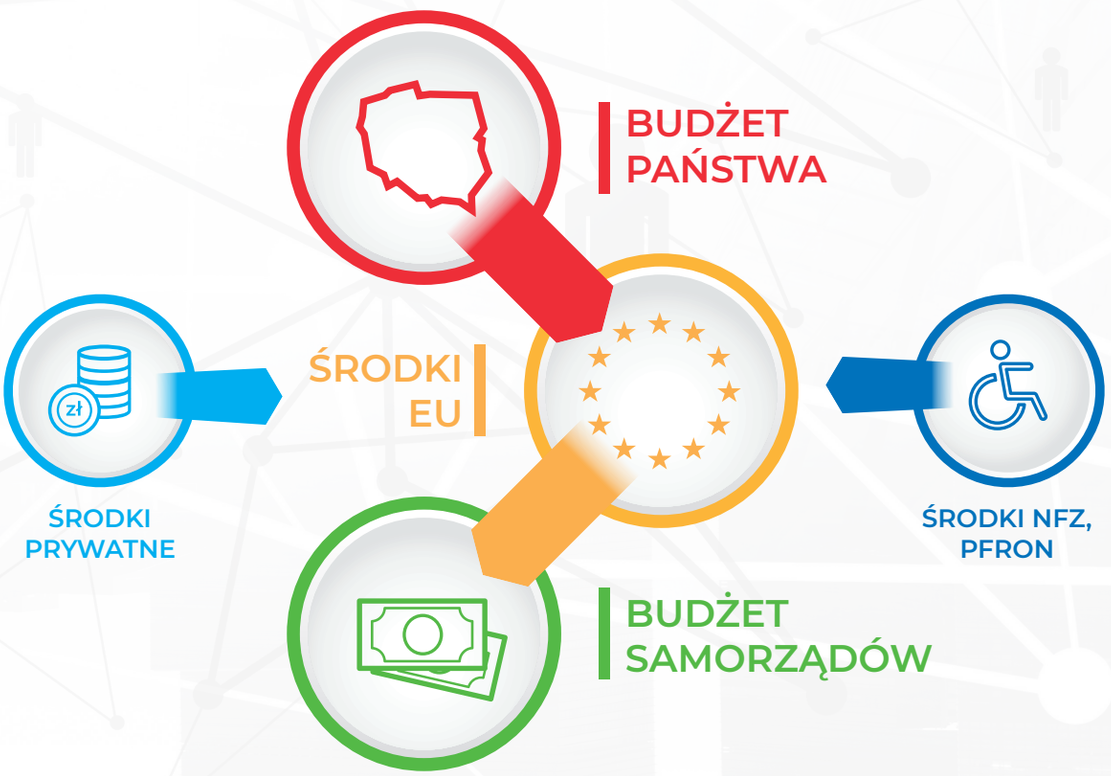
OBSZAR: ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH NA RZECZ OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI – WSPARCIE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH BEZDOMNOŚCI

- Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego.
- Opracowanie gminnych programów uwzględniających mieszkania wspomagane w zakresie mieszkaniowym oraz w zakresie udzielanych tam usług wsparcia.
- Wzmocnienie partycypacji osób w kryzysie bezdomności i wykluczonych mieszkaniowo w tworzeniu rozwiązań polityki społecznej i kształtowanie kierowanej do nich pomocy zarówno na poziomie indywidualnym, jak i ogólnym – zindywidualizowane wsparcie adekwatne do potrzeb danego odbiorcy oraz włączenie odbiorców w tworzenie rozwiązań.

Istotną rolę w w zapewnieniu swoim mieszkańcom właściwych usług w ramach procesu deinstytucjonalizacji będą pełnić jednostki samorządu terytorialnego, gdyż większość świadczeń adresowanych do osób potrzebujących realizowanych jest w ramach zadań własnych samorządów gminnych lub powiatowych.

W społecznościach lokalnych dokonywana będzie zasadnicza zmiana jakościowa i ilościowa zakresu usług, ale to również ewolucyjna zmiana sposobu realizacji zadań własnych samorządu z zakresu pomocy i integracji społecznej, ekonomii społecznej, zdrowia, infrastruktury, edukacji itp. Realizacja usług społecznych generuje koszty. Pokrycie ich jest obowiązkiem państwa i samorządów. Konieczna jest również partycypacja w kosztach realizacji usług osób, na rzecz których te usługi są świadczone.

MONTAŻ FINANSOWY DZIAŁAŃ Z ZAKRESU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Źródło: MRiPS, Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035, Warszawa 2021, s. 148.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wydawca:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów

Tel. (17) 747 06 00

e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl

www.rops.rzeszow.pl

Nakład:

1000 sztuk

Partnerzy projektu

Województwo Podkarpackie | Województwo Lubelskie | Województwo Podlaskie | Województwo Świętokrzyskie | Województwo Mazowieckie

Egzemplarz bezpłatny

Wydruk publikacji na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie w projekcie „Liderzy kooperacji” realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój i współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020